

HJARTIET I SUNNMØRS- ALPANE

Kommuneplanen sin samfunnsdel 2026–2038

ØRSTA KOMMUNE

Innhald

Forord og innleiing	4
Kva er «hjartet i Sunnmørsalpane»?	6
Kvifor skal du engasjere deg?	7
Rammer og føringar	8
FN sine berekraftsmål	8
Nasjonale forventningar	9
Regionale føringar	10
Lokale føringar	11
Arbeidet med planen	12
Ørsta i dag og i framtida	15
Satsingsområde	20
Livsmeistring og fellesskap	21
Eit mangfaldig næringsliv og attraktive lokalsamfunn	26
Grøn omstilling og beredskap	29
Ørsta kommune som arbeidsgivar	32
Arealstrategi	34

Forord og innleiing

Kommuneplanen sin samfunnsdel er det viktigaste styringsverktøyet for politikarar og administrasjon i Ørsta kommune. Den skal gi tydeleg retning når vi gjer val og vere eit grunnlaget for prioriteringar i planar, budsjett og økonomiarbeid.

I Ørsta har vi mykje vi kan vere stolte av, men vi kan ikkje berre leve av det vi har gjort. Vi må skape framtida vår sjølv. Eit tett samspel mellom kommune, innbyggjarar, næringsliv og frivillig sektor er då heilt avgjerande for å lukkast. Mange har bidrege inn i denne planen. Det gir betre løysingar og eit sterkare lokaldemokrati.

Samtidig står vi framfor krevjande år. Demografiske endringar, ein utfordrande økonomi og knappheit på arbeidskraft vil stille oss overfor tøffe prioriteringar. Vi må tenkje nytt, jobbe smartare og bruke ressursane der dei gir størst effekt.

Vi skal vere ein kommune som tek ansvar, som samarbeider godt og som evnar å gjennomføre. Det speglar også verdiane våre; tillit, energi, løysingsvilje og utvikling. Målet er klart: Eit berekraftig lokalsamfunn der det er godt å bu, arbeide og leve – også i framtida.

Samfunnsplanen er ikkje berre eit dokument. Den er eit felles utgangspunkt for korleis vi skal utvikle Ørsta vidare.

Per Are Sørheim
Ordførar i Ørsta kommune

Kva er «hjartet i Sunnmørsalpane»?

Samfunnsdelen for Ørsta kommune har fått namnet «Hjartet i Sunnmørsalpane». Namnet viser både til geografien vår og til verdiane vi vil byggje samfunnet på: å møte innbyggjarar med likeverd, medkjensle og omsorg, og skape eit varmt og inkluderande fellesskap der alle kan bidra. Kommuneslagordet «Ørsta – hjartet av Sunnmørsalpane» er uendra, sjølv om formuleringa i planen er noko annleis.

Samfunnsdelen er det overordna styringsdokumentet for kommunen og gir retning for utviklinga av Ørsta-samfunnet. Planen skal vere eit rammeverk for arbeid med velferd, kultur, helse, utdanning, klima og miljø, næring og samfunnsutvikling, og legg grunnlaget for politiske og administrative avgjerder.

Førre samfunnsdel vart vedteken i 2012. Sjølv om mykje framleis er relevant, har både kommunen og samfunnet endra seg vesentleg sidan

den tid. Nye krav, forventningar og rammevilkår gjer at planlegginga må utviklast i takt med endringane.

Etter vedtaket i 2012, har FN's berekraftsmål (2015) vorte ein sentral del av styringsgrunnlaget for samfunnsutviklinga, og legg føringar for vidare planlegging.

Erfaringar viser òg at fleire tema går på tvers av kommunalområde. Folkehelse er eit sentralt døme, og omfattar alt frå oppvekstvilkår og nærmiljø til kultur, aktivitet og sosiale møteplassar. Difor må slike tema vere gjennomgåande i alt kommunen gjer.

I denne planen blir «Ørsta» nytta om heile kommunen, med mindre det er spesifisert at det gjeld tettstaden.

Foto: Ingvild Marie Taraldset

Kvifor skal du engasjere deg?

Kommuneplanen påverkar kvardagen til alle som bur og verkar i kommunen. Den legg føringar for kvar vi kan bygge, korleis vi tek vare på naturen, kva tenester vi får, og korleis lokalsamfunnet skal utvikle seg. Når du engasjerer deg og seier meininga di, er du med på å bestemme kva retning kommunen skal ta dei neste åra. Difor spelar det faktisk ei rolle – for deg, for nabolaget ditt og for framtida her.

I tillegg til å seie noko om kva kommunen skal gjere for å nå måla, har vi lagt inn ei eiga kolonne som viser kva du som innbyggjar kan bidra med. Her står det kan – ikkje skal. Det er meint som ei påminning om at denne planen handlar om oss alle. Samfunnsutvikling skjer best når både kommunen og innbyggjarane dreg i same retning, og difor viser vi korleis alle kan vere med, dersom ein ønsker det.

Rammer og føringar

FN sine berekraftsmål

Berekraftig utvikling handlar om å ta vare på dagens behov utan å øydelegge moglegheitene for framtidige generasjonar. FN sine berekraftsmål er ein global handlingsplan for å redusere fattigdom, ulikskap og klimaendringar innan 2030, og Noreg er forplikta til å bidra.

Måla omfattar 17 hovudmål og 169 delmål, og dei er delt inn i tre berekraftsdimensjonar: den økonomiske, sosiale og miljømessige. Det er samspelet mellom desse som avgjer om utviklinga er berekraftig. Figurane under viser berekraftsdimensjonane og dei 17 måla.

Berekraftsdimensjonane – er bakteppet for korleis utfordringsbiletet og måla i kommuneplanen sin samfunnsdel er bygt opp.

Nasjonale forventningar

I Nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging 2023–2027 er det ei nasjonal forventning at fylkeskommunar og kommunar legg berekraftsmåla, dei nasjonale klima- og miljømåla og prinsippa for lokalt folkestyre til grunn for samfunns- og arealplanlegginga. Planlegginga skal legge til rette for trygge, berekraftige og levande lokalsamfunn i heile landet.

Kommunal beredskapsplikt krev at kommunen tenker langsiktig, førebygger og har kapasitet til å handtere uønskete hendingar. Endringar i utviklingstrekk og utfordringsbilete påverkar kommunen si risiko- og sårbarheit, og difor må den heilskaplege risiko- og sårbarheitsanalysen (ROS-analysen) og kunnskapsgrunnlaget oppdaterast jamleg.

Forventningane kjem i ei tid prega av uvisse. Kommunane vil møte krevjande avvegingar i åra som kjem, og oppdaterte planar er nødvendige for å møte nye utfordringar og sikre at nasjonale rammer og mål blir fylgt opp.

Dei nasjonale forventningane er bygde opp rundt fem tema:

- 1 Samordning og samarbeid i planlegginga – samarbeid om å nå måla
- 2 Trygge og inkluderande lokalsamfunn – sosial berekraft
- 3 Velferd og berekraftig verdiskaping – økonomisk berekraft
- 4 Klima, natur og miljø for framtida – miljømessig berekraft
- 5 Samfunnstryggleik og beredskap

Regionale føringar

Fylkesplanen er den overordna planen for samfunnsutvikling i Møre og Romsdal.

Fylkesplanen er ein regional plan etter plan- og bygningslova, og skal ligge til grunn for kommunane si verksemd og planlegging.

Fylkesplan for Møre og Romsdal 2025-2028 vart vedteken 10. juni 2024 og har følgjande langsiktige utviklingsmål:

- Møre og Romsdal skal vere gode på regionbygging og samarbeid
- Møre og Romsdal skal vere pådrivar for å løyse klima- og miljøutfordringane
- Møre og Romsdal skal vere eit attraktivt og inkluderande fylke der folk vel å bu
- Møre og Romsdal skal ha eit internasjonalt konkurransedyktig næringsliv og ein innovativ offentlig sektor

Til kvart av utviklingsmåla er det eigne fylkesplanmål.

Fylkeskommunen har fleire planar for konkrete tema som kan vere relevante for kommunen i ulike samanhengar.

Foto: Thomas Winther Leira

Lokale føringar

I planarbeidet skal Ørsta kommune sin visjon og verdiar vere eit viktig grunnlag og premiss, og legge føringar for planprosessane.

Leiarane skal gjere visjonen, felles verdiar og målsetjingane kjende for medarbeidarane. Alle tilsette og folkevalde er ansvarlege for at dette dannar ei felles plattform og er drivkraft for ei framtidsretta utvikling av kommunen som tenesteytar, samfunnsutviklar og organisasjon.

Ørsta kommune sitt verdigrunnlag gir uttrykk for haldningar som alle tilsette og folkevalde i kommunen skal strekkje seg etter i det daglege virke overfor innbyggjarane, brukarar, samarbeidspartnarar og overfor kvarandre.

- Verdiane dannar grunnlag for god tenesteyting, forvaltning, leiing og medarbeidarskap
- Verdiane er drivkraft for leiarar, medarbeidarar og folkevalde fram mot måla
- Verdiane gjer oss tydelege, hjelper oss til å ta gode avgjerder i kvardagen og møte innbyggjarane med respekt og velvilje
- Verdiane skaper sterk identitet og gjer oss stolte som tilsette og folkevalde i Ørsta kommune

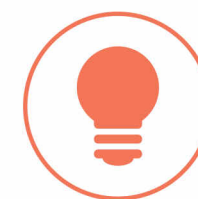
Tillit

Gjennom gjensidig respekt, forståing og likeverd

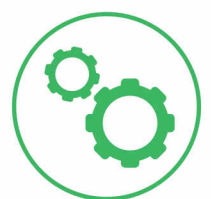
Energi

Gjennom entusiasme, inkludering og humor og glede

Løysingsvilje

Gjennom lagånd, tydelege mål og meningsfylte oppgåver

Utvikling

Gjennom medverknad, tilbakemelding og verdsetjing av kunnskap

Arbeidet med planen

Då kommunestyret handsama planstrategien den 12. september 2024, vart det samstundes vedteke å varsle oppstart av kommuneplanen sin samfunnsdel. I løpet av 2025 og 2026 har det vore gjennomført ei rekke medverknadsaktivitetar, både internt i kommuneadministrasjonen, for innbyggjarane, for dei folkevalde, lag og organisasjonar og næringslivet. Det er gjort fleire grep for å få innspel frå innbyggjarane, mellom anna folkemøte i Ørsta, innbyggjarlab på Vartdal og Sæbø og spørjeundersøkingar.

Det er vanskeleg å skildre kor viktig medverknad er i eit slikt planarbeid. Det er lett å fokusere mykje på teori, lovverk og planfaglege rammer, men utan innbyggjarane sine stemmer kan planen verte eit dokument utan reell innverknad på dagleg verksemd og planarbeid. Det er planavdelinga i Ørsta kommune som har skrive planen og forsøkt å samle inn så mange meiningar og perspektiv som mogleg.

Vi som arbeidar med planen nyttar fleire typar digitale løysingar, både i innsamling av kunnskap, i medverknadsprosessane og i formidling av informasjon.

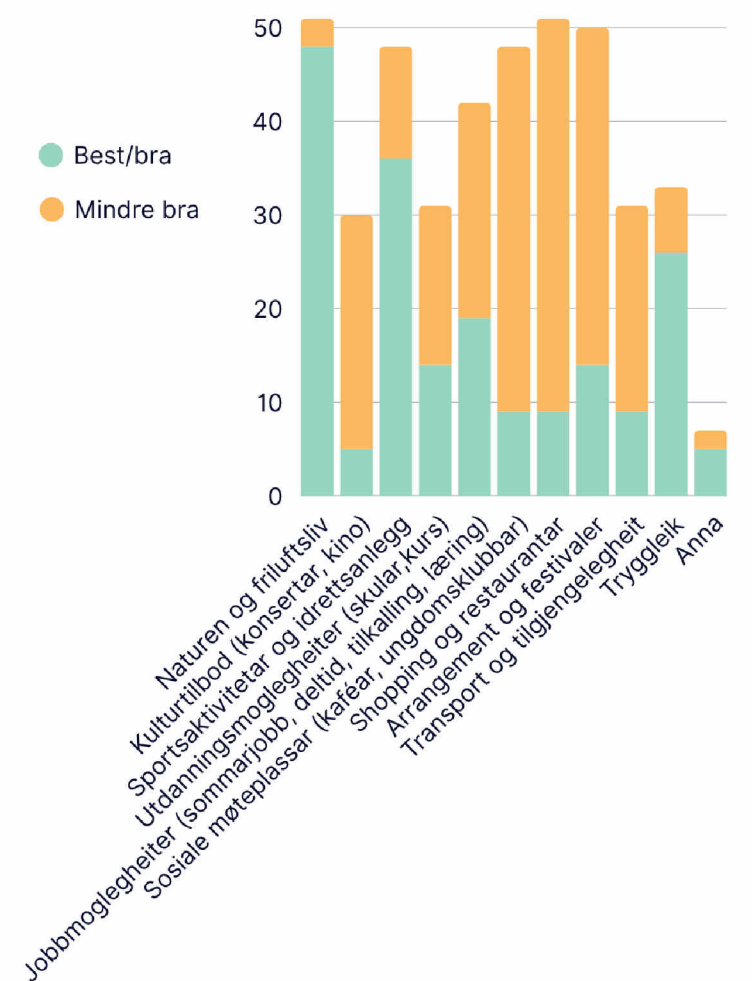
Samstundes veit vi at digitale verktøy kan vere meir til hinder enn til hjelp for nokre grupper i samfunnet. Dette utfordrar oss i korleis vi skal nå ut til alle innbyggjarar, uavhengig av alder, digital kompetanse, språk eller tilgang til teknisk utstyr. Det handlar ikkje berre om å informere, men om å sikre at kvar enkelt får reelle moglegheiter til å medverke.

Kommunikasjon med innbyggjarane er difor eit sentralt og gjennomgåande tema. Det krev ein kombinasjon av digitale og analoge kanalar, enkle og tydelege budskap, og løysingar som gir folk høve til å kome med innspel på måtar som

passar for dei. For nokre kan det vere digitale spørjeundersøkingar, kartløysingar og sosiale medium; for andre kan det vere fysiske møte, telefonkontakt eller oppsøkande dialog i nærmiljøet. Eit mangfald av kommunikasjonsformer er nødvendig for å inkludere fleire stemmer, og å sikre at planarbeidet blir forankra i heile Ørsta-samfunnet.

Dette er ein del av ei større utvikling der kommunen må tenke meir heilskapleg om korleis vi legg til rette for openheit, medverknad og tilgjenge. Dersom vi skal skape ein plan som speglar behova og perspektiva i heile kommunen, må vi sørge for at alle som ønsker det, skal kunne bidra – også dei som ikkje nyttar digitale verktøy i kvardagen.

Kva er best/bra og mindre bra med Ørsta?

Bilete frå folkemøtet 5. mai 2025. Bileta syner engasjerte innbyggjarar som sit i grupper og jobbar med utfordringar og moglegheiter. Foto: Ingvild Marie Taraldset

18 fakta om Ørsta – slik ser kommunen vår ut i dag.

Sentrale utviklingstrekk.

Ørsta i dag og i framtida

Sosial berekraft

I 2025 passerte folketalet i Ørsta for første gong 11 000 innbyggjarar, med 11 068 registrerte ved utgangen av fjerde kvartal. Trass i vekst dei siste åra peikar framskrivingar frå Statistisk sentralbyrå på ein mogleg nedgang i åra framover. Den demografiske utviklinga representerer ei sentral samfunnsutfordring, med ei aldrande befolkning og færre i yrkesaktiv alder.

Dette aukar presset på helse- og omsorgstenestene. Ørsta vil trenge fleire fagfolk både på kort og lang sikt, samstundes som det vert nødvendig å vidareutvikle og tilpasse tenestene. Nye organisatoriske løysingar, betre utnytting av kompetanse og tettare samarbeid – både internt og interkommunalt – vil vere viktige verkemiddel for å møte framtidige behov.

Kommunen står også overfor fleire sosiale utfordringar som er kjende frå mange distriktskommunar: sosial ulikskap, psykiske helseutfordringar blant barn og unge, og behovet for tidleg innsats overfor sårbarar familiar krev målretta arbeid. Det er særleg viktig å styrke helsefremmande og førebyggjande tiltak og sikre god samhandling på tvers av tenester.

Barn og unge sitt beste skal vere eit gjennomgåande omsyn i planlegging og tenesteutforming. Dette fordrar heilskaplege og tverrfaglege samarbeidsmodellar, der både oppvekst-, helse- og velferdstenester arbeider samordna.

Økonomisk berekraft

Ørsta kommune har ein krevjande økonomisk situasjon. Renter og kostnadsauke gjer det nødvendig med omstillingar for å få økonomien tilbake i balanse. Dette legg føringar for prioriteringar og reduserer handlefridomen i utviklingsarbeidet.

Samstundes aukar behovet for investeringar i tenester, kompetanse og infrastruktur. Kommunen må difor arbeide målretta med effektiv ressursbruk, prioritering av kjerneoppgåver og utvikling av meir robuste tenestemodellar.

Arbeidet som starta i 2025 med å kartlegging av mogleg samarbeid og kommunesamanslåing mellom Ørsta og Volda er eit døme på korleis ein søker å møte desse utfordringane. Ei eventuell samanslåing eller utvida samarbeid kan gi større fagmiljø, betre utnytting av ressursar og auka kapasitet til å levere lovpålagde tenester. Kartlegginga skal gi eit solid kunnskapsgrunnlag for vidare politiske vurderingar.

Samferdsel og infrastruktur er avgjerande for kommunen si økonomiske utvikling. Ørsta er avhengig av stabile og føreseielege transportløysingar for næringsliv, pendling og tilgang til regionale

funksjonar. Både varer og tenester har ein fysisk eller digital reiseveg, noko som gjer kommunen særleg sårbar for avbrot eller kapasitetsutfordringar i infrastrukturen.

E39 gjennom Ørsta sentrum skapar i dag store utfordringar knytte til trafikktryggleik, folkehelse og by- og tettstadsutvikling. Trafikkstøy og luftforureining påverkar livskvaliteten og helsa til innbyggjarane negativt, og det er dokumentert behov for støyreducerande tiltak. Samstundes er gjennomgangstrafikken ei belastning for eit sentrum i utvikling.

Ørsta kommunestyre har difor vore tydelege på behovet for å få E39 ut av sentrum, og har bedt om at arbeidet med Ørsta fjordkryssinga vert prioritert. Ei slik løysing vil kunne bidra til betre trafikktryggleik, betre bumiljø og styrkt utvikling av sentrum som handels- og buområde. Samstundes vil det gi meir effektive transportløysingar for næringslivet og regionen som heilskap.

Tilgang på straum er ein kritisk føresetnad for vidare næringsutvikling. I delar av kommunen, særleg på Vartdalsstranda, er kapasiteten i straumnettet avgrensa. Dette kan

F.v. nede: Ordførar Sølvi Dimmen, ordførar Per Are Sørheim, kommunedirektør Kari Flø, varaordførar Tove Halse Digernes, formannskapsmedlem Odd Magne Vinjevoll, varaordførar Sverre Leivdal, kommunedirektør Rune Sjurgard og formannskapsmedlem Sindre Rotevatn.

legge føringar for etablering av ny verksemd og vidare utvikling av eksisterande næringsliv. Ein stabil og tilstrekkeleg straumforsyning er òg avgjerande for offentlege tenester og digital infrastruktur. I tillegg er påliteleg digital infrastruktur ein grunnleggjande føresetnad i eit moderne samfunn. Kapasitet, reserveløysingar og driftssikkerheit i både straum- og breibandnett er difor viktig for både næringsliv, offentlig sektor og innbyggjarar.

Miljømessig berekraft

Som kyst- og fjordkommune er Ørsta særleg utsett for naturfarar som skred, flaum og ekstremvær. Klimaendringar kan forsterke desse utfordringane og auke risikoen for uønskte hendingar, noko som krev auka merksemd på klimatilpassing i arealplanlegging og samfunnsutvikling.

Endringar i arealbruk og press på naturmangfaldet påverkar også kommunen si samla risiko- og sårbarheitsvurdering. I tråd med FN sine berekraftsmål (mål 14 og 15) fører utbygging, inngrep og klimaendringar til tap og oppsplitting av naturtypar, noko som kan svekke naturen si evne til å dempe konsekvensar av flaum, skred og overvassproblem. Reduserte naturverdiar kan dermed forsterke sårbarheita i lokalsamfunnet og auke behovet for tekniske sikringstiltak.

Det er nødvendig med oppdaterte risiko- og sårbarheitsanalysar (ROS), der både naturfare og utvikling i naturmangfald vert vurderte i samanheng. Kommunen må sikre

gode beredskapsplanar og jamlege øvingar i samarbeid med nødetatar og nabokommunar. Dette er avgjerande for å ivareta tryggleiken til både innbyggjarar og næringsliv.

Samferdsel, straumforsyning og digital infrastruktur er òg ein del av den miljømessige sårbarheita. Ekstremvær og naturhendingar kan føre til straumbrot, bortfall av ekomtenester og redusert framkome på vegnettet. Dette stiller krav til robuste løysingar, førebyggjande tiltak og god beredskap for å sikre kontinuitet i kritiske samfunnsfunksjonar.

Samtidig gir utvikling av meir berekraftige løysingar innan energi, arealbruk og transport moglegheiter for å redusere klimagassutslepp og styrke lokalsamfunnet si motstandskraft. Dette omfattar mellom anna ivaretaking av natur som ein del av beredskapen, energieffektivisering, betre utnytting av eksisterande infrastruktur og samarbeid med regionale aktørar om langsiktige, berekraftige løysingar.

Satsings- område

Kommuneplanen sin samfunnsdel har fire satsingsområde. Dei tre første er knytt til kvar av dei tre berekraftsdimensjonane som vi må jobbe med for å få berekraftig utvikling. Desse er:

- 1 Sosiale forhold – Livsmeistring og fellesskap
- 2 Økonomi – Eit mangfaldig næringsliv og attraktive lokalsamfunn
- 3 Klima og miljø – Grøn omstilling og beredskap

Det siste satsingsområdet er Ørsta kommune som arbeidsgivar. Dei tilsette i kommunen vil ha ei nøkkelrolle i oppfølginga av planen, og det er hovudsakleg gjennom deira arbeid at måla i kommuneplanen blir realiserte. Ørsta kommune er samstundes den største arbeidsgjevaren i kommunen, og arbeidsgjevarpolitikken har derfor stor betydning både for tenestene vi leverer og utviklinga av lokalsamfunnet.

Livsmeistring og fellesskap

HOVUDMÅL: DET SKAL VERE GODT Å BU I ØRSTA HEILE LIVET

Den sosiale berekraftsdimensjonen handlar om ei rettferdig fordeling av samfunnsgode, og å sikre at alle menneske får eit godt og rettferdig grunnlag for eit anstendig liv.

For å styrke livsmeistring og fellesskap i alle delar av befolkninga, er det viktig å ha ei heilskapleg tilnærming som inkluderer både helsefremmande og førebyggjande arbeid, møteplassar og støtte i sårbare overgangar i livet. Psykisk helse er ein sentral del av folkehelsa, og kommunen skal arbeide for lett tilgjengelege tenester, tidleg innsats og lågterskeltilbod som gjer det enklare å søke hjelp når ein treng det. Trygge rammer i overgangar – frå skule til arbeid, frå arbeidsliv til pensjonisttilværet eller ved endringar i livssituasjon – bidreg til at fleire opplever stabilitet og tilhøyrslø.

Førebyggjande arbeid er avgjerande i eit berekraftig velferdssamfunn og handlar om å gje innbyggjarane gode rammer for helse og tryggleik gjennom heile livsløpet. Ved å identifisere utfordringar tidleg og setje inn støtte før problema veks seg store, kan samfunnet bidra til betre livskvalitet for den enkelte og redusere behovet for meir omfattande tenester seinare.

Ei av dei største helse- og samfunnsutfordringane i vår tid, er dei såkalla ikkje-smittsame sjukdomane (NCD), og konsekvensane av desse. Blant desse finn vi hjarte- og karsjukdomar, diabetes type 2, KOLS, ulike typar kreft og fleire psykiske lidningar. Sjukdomane utviklar seg over tid og er tett knytte til livsstil, sosiale forhold og miljø. Førebygging av NCD handlar difor både om å styrke den enkelte si helsekompetanse og å skape lokalsamfunn som gjer det lettare å ta gode val i kvardagen.

Trygge og varierte bustadmiljø med nærleik til møteplassar og aktivitetar er òg viktig for livskvaliteten. Universell utforming, gode nærområde og lågterskel tilgang til kultur- og fritidstilbod bidreg til at fleire kan leve aktive liv heile vegen inn i alderdommen. Slik bygger kommunen eit sterkt fellesskap der innbyggjarane kjenner seg sett, inkludert og verdifulle – og der og opplever at godt å bu i Ørsta gjennom alle livets fasar.

Foto: Ingvild Marie Taraldset

● Delmål: Kommunen evnar å gi eit tenestetilbod som er forsvarleg

Kommunen – sånn gjer vi det:

- Ørsta har ein tydeleg kvalitetsstandard for helse og omsorgstenester. Denne er felles for alle kommunane i Søre-samarbeidet (kommunane på Søre Sunnmøre).
- Ørsta har ei tydeleg heilskapleg innsatstrapp og nyttar den aktivt i tildeling av tenester.
- Ørsta skal ha ein kommunikasjonsstrategi som gjer at det skal vere lett å søke informasjon. Denne strategien skal formidlast på ein forståeleg måte og gi rom for medverknad i høve tenestetilbod til brukarane. Ein slik strategi må også ta høgde for at delar av befolkninga ikkje er digitale.
- Ørsta skal sikre at barn og unge får eit trygt, fagleg solid og inkluderande tilbod i barnehage og skule gjennom samarbeid med eksterne partar.
- Ørsta skal sikre drift og vedlikehald av kommunal eigedom og infrastruktur, og levere tenester som er pålitelege og brukarforkuserte.

Innbyggjar – dette kan du gjere:

- Innbyggjarane medverkar og deltek aktivt i kommunikasjon med kommunen om tenestetilbodet og medverkar.
- Gje beskjed dersom tenestene sviktar. Tilbakemeldingar hjelper kommunen å rette opp feil og forbetre kvaliteten.
- Ta vare på eiga helse, delta i fellesskap og hald kontakt med andre. Vurder tidleg om bustaden din vil fungere i framtida.
- Ta vare på kvarandre, sjå omgjevnadane og bry deg om du ser nokon som treng å bli sett.

● Delmål: Barn og unge i Ørsta har trygge oppvekstvilkår, med tilbod som legg grunnlaget for utvikling, læring og meistring

Kommunen – sånn gjer vi det:

- Utvikle barnehagane og skulane som trygge og inkluderande oppvekstarenaer.
- Samhandle tidleg for å sikre at barnehage, skule og helse jobbar saman for å hjelpe barn og unge før små problem vert store (BTI, betre tverrfagleg innsats).
- Barn og ungemøtertilgjengelege tenester som samhandlar.

Innbyggjar – dette kan du gjere:

- Delta på foreldremøte og les informasjon som kjem frå barnehage og skule. Ta del i og initiativ til dugnadsarbeid.
- Praktisere kvardagsvennlegheit: vis omsorg, spør korleis andre har det, og del av tida di når nokon treng støtte.
- Bruke kommunen sine digitale og fysiske kanalar for dialog – og bidra med konstruktive innspel.

● **Delmål: Ørsta er ein kommune der alle får moglegheit til å delta, utvikle seg og bidra – gjennom utdanning, arbeid og fellesskap**

Kommunen – sånn gjer vi det:

- Auke samarbeidet med næringslivet, NAV og Furene for å få fleire utanfor arbeidslivet inn i varig og tilrettelagt arbeid.
- Ha regelmessige møter med lag og organisasjonar for å dele kunnskap, erfaringar og samarbeid om tiltak.
- Vere ein positiv medspelar og bidragsytar for å legge til rette for frivillig aktivitet og frivillige organisasjonar.
- Kommunen skal fremme livsmeistring og bygge inkluderande fellesskap der alle innbyggjarar - uavhengig av funksjonsevne - har reell moglegheit til å delta, bidra og leve sjølvstendige liv i tråd med prinsippa i CRPD (Convention on the Rights of Persons with Disabilities, FN-konvensjonen om rettar til menneske med nedsett funksjonsevne).
- Søke midlar som kan resultere i auka deltaking. Det kan for eksempel vere støtteordningar som reduserer kontingent, kle/utstyr, aktivitetar, ferietilbod og møteplassar.

Innbyggjar – dette kan du gjere:

- Ver ein del av eit lokalt lag, organisasjon eller ein uformell arena. Finne ein stad der du kjenner på tilhørsle.
- Nytte frivilligheita som ein arena for å bygge sosiale nettverk og delta i aktivitetar for alle.
- Oppsøke informasjon om sosiale aktivitetar og invitere med fleire. Det er fint om dei som har bil kan invitere med seg dei som er mindre mobile.
- Hugs på tilgjenge allereie i planlegginga av eit arrangement eller byggeprosjekt. Ta gjerne kontakt med nokon som har kjennskap til tilrettelegging og universell utforming. Slike førespurnadar er kjærkome og kan resultere i tiltak som opnar opp for stor deltaking og auka kundegrunnlag.
- Søke lokal fritidskasse eller tilsvarande som kan hjelpe familien slik at barn kan delta på ein fritidsaktivitet som dei er interessert i.

● **Delmål: Innbyggjarane i Ørsta har tilgang på naudsynte tenester og gode folkehelseiltak som fører til livsmeistring**

Kommunen – sånn gjer vi det:

- Sikre tilgang på aktivitetar for innbyggjarar i ulike aldersgrupper og med ulik funksjonsevne. Inkludere innbyggjarar til å vere med å skape aktivitet.
- Fremme digital inkludering og tryggleik.
- Ha fokus på universell utforming og bu- og nærmiljø som gjer det lettare å bli buande heime lengst mogleg.
- Jobbe aktivt for å betre helsetilstanden og helseåtferda til innbyggjarane. Dette gjeld både psykisk og fysisk helse, ernæring, overvekt, aktivitet og rus.

Innbyggjar – dette kan du gjere:

- Vere med å skape og utvikle møteplassar, delta på arrangement og del informasjon om det som skjer.
- Delta på arrangement for å styrke eigen kompetanse. Gjer deg kjent med kvar det er mogleg å få hjelp.
- Tilpass bustaden din tidleg med enkle tiltak som god belysning, rekkverk og færre tersklar som gjer det lettare å bu heime lengre.
- Ta i bruk naudsynte tenester ved behov. Bidra til gode vanar hos deg sjølv og andre – i familie, nærmiljø og fellesskap.

Eit mangfaldig næringsliv og attraktive lokalsamfunn

HOVUDMÅL: ØRSTA SKAL HA EIT VARIERT, KONKURRANSE-DYKTIG OG FRAMTIDSRETTA NÆRINGS LIV

Den økonomiske dimensjonen av berekraftthandlaromåsikrelangsigtig verdiskaping, arbeid og økonomisk tryggleik for innbyggjarane. Eit robust og omstillingsdyktig næringsliv er avgjerande for å finansiere velferdstenester, skape arbeidsplassar og utvikle attraktive lokalsamfunn. Samstundes må veksten vere berekraftig, slik at ressursane blir forvalta klokt og legg grunnlag for framtidige generasjonar.

Verdiskaping i næringslivet er grunnlaget for arbeidsplassar, inntekter og utvikling. Kommunen skal leggje til rette for at eksisterande verksemdar kan vekse, samstundes som nye bedrifter kan etablerer seg og skape ny aktivitet.

Eit tett samarbeid mellom kommunen og næringslivet, med Ørsta næringskontor som ein sentral aktør, skal styrkast gjennom faste møteplassar, strategisk samhandling og betre gjennomføringsevne. Kommunen har ei viktig rolle som tilretteleggjar og samordnar, der ein koplar saman kunnskap, behov og initiativ frå næringslivet for å sikre heilskapleg og langsiktig utvikling.

Tilgang på ferdigregulerte og attraktive bu- og næringsareal, samt god energi- og samferdselsinfrastruktur, er avgjerande for vekst.

Kommunen skal ha eit oppdatert plangrunnlag, klargjere strategiske område og ha aktiv dialog med investorar og utbyggjarar.

Arbeid gir tryggleik og er viktig for meistring og sjølvkjensle. Det er òg ein viktig møteplass for fellesskap og integrering. Arbeid er bra for helsa, og gjer at vi lærer språk, kultur og normer. Høg deltaking i arbeid gir meir likskap og tillit, medan lokale jobbar skaper vekst og framtidstru.

For å møte utfordringar med færre i yrkesaktiv alder må vi utnytte arbeidskrafta betre og styrkje kompetanseutviklinga. Ein ny vidaregåande skule i Ørsta vil vere viktig for framtidig tilgang på kompetent arbeidskraft, saman med satsing på entreprenørskap og innovasjon i samarbeid med utdanningsmiljø.

Eit berekraftig og framtidsretta samfunn krev òg smart bruk av ressursar. Gjennom gjenbruk, ombruk og sirkulær økonomi kan næringsliv og innbyggjarar redusere avfall, skape nye arbeidsplassar og auke lokal verdiskaping. Kommunen skal leggje til rette for dette gjennom møteplassar, delingsløyser og grøn innovasjon.

Samla skal dette bidra til auka investeringar, fleire arbeidsplassar og styrkt verdiskaping i Ørsta.

Delmål: Kommunen legg til rette for arbeidsplassar og busetnad

Kommunen – sånn gjer vi det:

- Ørsta skal legge til rette for, og rettleie, dei som ønsker å skape og vidareutvikle arbeidsplassar.
- Ørsta skal bidra til like moglegheiter for alle og sørge for at sårbare grupper ikkje hamnar utanfor arbeidslivet.
- Ørsta skal bidra til trygge og gode arbeidsplassar for ungdom.
- Delta i utviklingsarbeid som betre inkluderer fleire i arbeidslivet, inkludert unge, seniorar og personar med varierende bakgrunn.

Innbyggjar – dette kan du gjere:

- Samarbeide på tvers av organisasjonar og verksemdar
- Ta godt imot innflyttarar
- Delta i utviklingsarbeid som betre inkluderer fleire i arbeidslivet, inkludert unge, seniorar og personar med varierende bakgrunn
- Næringslivet tek ei aktiv rolle ved å tilby arbeidsplassar til ungdom og dei som har vore utanfor arbeidslivet av ulike årsaker.
- Handle lokalt der det er mogleg.

Delmål: Kommunen skal ha ei aktiv rolle i næringsutvikling

Kommunen – sånn gjer vi det:

- Skape faste og føreseielege møteplassar mellom kommune og næringsliv.
- Styrke rolla til næringskontoret som koordinator og pådrivar. Vidareutvikle møtepunktet med næringskontoret. Dette er ei viktig kopling mellom administrasjon, politikk og næringsliv.
- Styrke samarbeidet mellom kommunen, andre kommunar, næringslivet, akademia og andre kompetansemiljø. Jobbe for å auke kompetansen og moglegheita for utvikling og vidareutdanning.
- Samordne signal frå næringslivet og omforme dei til strategisk kunnskap. Signal som kjem skal vurderast inn i arbeidet med infrastruktur, arealbruk og kompetansebehov og innlemme dette inn i planarbeidet.
- Jobbe for å møte næringslivet sitt behov for infrastruktur og tilstrekkeleg energikapasitet.
- Planlegge arealbruk på ein måte som balanserer næringsutvikling, bustadbygging, jordvern og klima- og miljøomsyn.
- Ivareta berekraftig jordbruk og stimulere til lokal matproduksjon.
- Sikre ei god landbruksforvaltning. Eit døme på dette er faste kontaktpunkt mellom kommunen, landbrukskontoret og næringslaga.
- Legge til rette for at det kan satsast på heilårsturisme.
- Legge til rette for at folk skal kunne nytte si restarbeidsevne og ressursane sine.

Innbyggjar og næringsliv – dette kan du gjere:

- Delta aktivt på dialogmøte og temaarbeid, bidra med fagkunnskap og erfaringar.
- Melde inn behov tidleg, slik at kommunen kan synleggjere dette i plan- og utviklingsarbeidet.
- Medverke i kartleggingar og høyringar for bidrag til betre kunnskapsgrunnlag.
- Peike på flaskehalsar og moglegheiter, og foreslå løysingar som kan gagne fleire partar.
- Dele beste praksis og vise initiativ som kan inspirere andre.
- Engasjere deg i næringskontoret eller andre samarbeidsforum.
- Ta initiativ til samarbeid med andre bedrifter og kommunen om løysingar og prosjekt.
- Legge til rette for at folk skal kunne nytte si restarbeidsevne og ressursane sine.
- Kjøpe lokalproduserte produkt.
- Marknadsføre Ørsta som reiselivsdestinasjon.

Foto: Guro Stutlien

Grøn omstilling og beredskap

HOVUDMÅL: ØRSTA SKAL REDUSERE KLIMAGASSUTSLEPPA OG TILPASSE SEG KONSEKVENSAANE AV KLIMAENDRINGANE

Miljødimensjonen av berekraft handlar om korleis vi forvaltar natur og klima som livsgrunnlag. Naturen er avgjerande for oss, og måten vi brukar han på i dag får store konsekvensar for framtida.

Verda står overfor to samanhengende kriser: klimaendringar og naturtap. Desse påverkar lokalsamfunn, infrastruktur, helse og næringsliv. Å redusere utslepp og ta vare på naturen er nødvendig for å sikre gode vilkår òg for framtidige generasjonar. Det lokale arbeidet i Ørsta er ein viktig del av dette.

Kommunen har ei sentral rolle i å utvikle berekraftige lokalsamfunn, i samarbeid med innbyggjarar, næringsliv og organisasjonar. Klima- og naturarbeid må sjåast i samanheng med beredskap, arealforvaltning, busetnad og

infrastruktur. Kommunen skal også legge til rette for jord- og skogbruk innan berekraftige rammer.

Naturtap og redusert artsmangfald skjer òg lokalt, mellom anna grunna arealinngrep, forureining, framande artar og klimaendringar. Å ta vare på naturen er viktig for beredskap, fordi robuste økosystem dempar konsekvensar som flaum og erosjon.

Trygg tilgang på reint vatn er grunnleggjande for folkehelse og samfunnstryggleik. Kommunen skal forvalte vassressursane berekraftig og sikre stabil forsyning.

Arbeidet byggjer mellom anna på kommunedelplanen «Klima, energi og klimatilpassing» vedteken 14.03.2024, som gir retning for klima- og miljøarbeidet i Ørsta.

● Delmål: Ørsta skal vere budd på konsekvensane av endringar i klimaet

Kommunen – sånn gjer vi det:

- Følgje opp tiltaka i vedteken kommunedelplan for klima, energi og klimatilpassing.
- Styrke arbeidet med samfunnssikkerheit og beredskap gjennom regelmessige risiko- og sårbarheitsanalysar og oppdaterte beredskapsplanar.
- Systematisere klima- og miljøarbeidet i kommunen gjennom miljøsertifisering.
- Formidle informasjon om beredskap på ein tydeleg og tilgjengeleg måte. Fremme meistring framfor frykt.
- Fremme fornybar energi, utsleppsfri kraftproduksjon og energieffektivisering, og jobbe for å møte næringslivet sitt kraftbehov.

Innbyggjar – dette kan du gjere:

- Følgje myndigheitene sine råd om eigenberedskap. Snakk gjerne om korleis de kan hjelpe kvarandre.
- Handtere avfall etter tilvising. Sjå til at raudlista artar (frå hagen) ikkje hamnar i naturen.
- Innbyggjarane kan bidra til klimaberedskap gjennom miljøvenlege kvardagsval, som å bruke miljøstasjonen til VØR, reise meir kollektivt og forlenge levetida på gjenstandar gjennom reparasjon og ombruk. Samarbeid med lag og organisasjonar om reparasjons- og delingsinitiativ kan styrke lokalt engasjement og redusere forbruk og avfall.

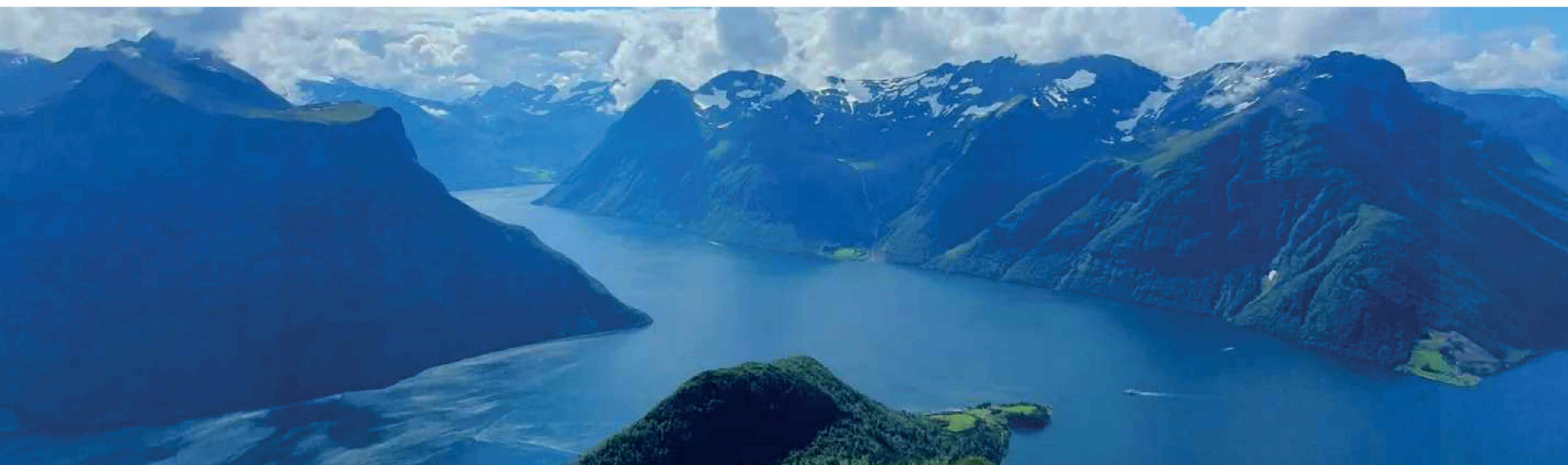
● Delmål: Ørsta kommune skal ivareta luft, vatn og natur

Kommunen – sånn gjer vi det:

- Arbeide for auka kunnskap om naturmangfald og sikre at det vert teke omsyn til naturmangfald i framtidig arealbruk.
- Legge til rette for turområde og stiar i framtidig utvikling av kommunen.
- Legge til rette for sårbare trafikantar for å redusere lyd- og luftforureining.
- Styrke samarbeidet mellom kommunen, frivilligheita, næringslivet, academia og andre offentlege instansar for å oppnå kutt i utslepp.
- Utvikle og vedlikehalde infrastruktur og legge til rette for ei samfunnsutvikling tilpassa framtidige klimaforhold.
- Kommunen skal sikre eksisterande og framtidige drikkevasskjelder gjennom langsiktig arealforvaltning.

Innbyggjar – dette kan du gjere:

- Tileigne seg og dele kunnskap om eige klimaavtrykk.
- Ta del i planlegginga av nærområdet.
- Det er store både helse- og miljøgevinstar ved å gå eller sykle, la det vere eit alternativ i kvardagen.

Ørsta kommune som arbeidsgivar

HOVUDMÅL: ØRSTA KOMMUNE SKAL VERE EIN INKLUDERANDE, ATTRAKTIV OG FRAMTIDSRETTA ARBEIDSGIVAR

Ørsta kommune har eit breitt samfunnsoppdrag og møter høge forventningar, samstundes som ressursane er avgrensa. I åra framover vil økonomi og tilgang på arbeidskraft bli strammare, og kommunen må gjere tydelege prioriteringar og tilpasse tenestene deretter.

Kommunen skal vere ein inkluderande arbeidsgivar som gir medarbeidarar moglegheit til å bidra, utvikle seg og stå i arbeid over tid. Verdiane tillit, energi, løysingsvilje og utvikling ligg til grunn, og krev ansvar for heilskapen i organisasjonen.

Eit berekraftig arbeidsliv krev systematisk arbeid for å førebygge sjukefråvær, redusere fråfall og styrke kvaliteten i tenestene, i tråd med nasjonale føringar. Godt samarbeid

i organisasjonen og med partane er avgjerande.

Ørsta kommune er ein kompetanseorganisasjon og ein stor arbeidsgivar som må rekruttere, behalde og utvikle medarbeidarar i ein stadig tøffare arbeidsmarknad. Samstundes skal kommunen bidra til arbeidsinkludering gjennom samarbeid med relevante aktørar.

Leiarrolla krev evne til å leie i endring, bygge sterke team og leggje til rette for læring og utvikling. Kommunen skal ha ein kultur for innovasjon, læring og forbetring.

Ørsta kommune skal vere open og involverande, og samarbeide tett med innbyggjarar, frivilligheit og næringsliv for å skape gode løysingar og ei berekraftig samfunnsutvikling.

Foto: Ørsta kommune

Delmål: Ørsta kommune skal vere ein attraktiv og konkurransedyktig arbeidsstad

Kommunen – sånn gjer vi det:

- Ørsta kommune skal vere ein attraktiv arbeidsgivar, med tilsette som har rett kompetanse for å møte framtida sine utfordringar.
- Vere ein inkluderande og mangfaldig arbeidsplass med gode medverknadsprosessar ved endringar og utvikling.
- Bygge ein kultur for læring og kontinuerleg forbetring.
- Styrke intern kommunikasjon slik at alle leiarar og tilsette har forståing for heilskapen i "kommuneoppdraget".
- Arbeidemålrettamedrekruttering og kompetanseutvikling for å møte framtidas behov i ein konkurranseutsett arbeidsmarknad.
- Styrke arbeidsmiljøet gjennom tiltak som fremmer meistring, trivsel, tryggleik og tillit.
- Gå fram som ein organisasjon der tilsette kan få bruke restarbeidsevna si.

Arealstrategi

1

Det skal vere enkelt å leve eit **kortreist kvardagsliv**. Kommunen skal leggje til rette for dette gjennom god samanheng mellom bustader, arbeidsplassar, tenester og transporttilbod. Kollektivtilbodet mellom bygdene og sentrum skal styrkast. Det skal leggjast særleg vekt på sårbare trafikantar, **trygge skuleveg**ar og gode løysingar som gjer det enklare å gå og sykle framfor å bruke privatbil.

Utviklinga av tettstadane skal leggje vekt på **levande lokalsamfunn**, korte avstandar, eit variert tilbod og ei jamn og føreseieleg utvikling.

2

Ørsta kommune skal vidareutvikle Ørsta sentrum og bygdesentera, og gjere det **attraktivt** å busette seg i heile kommunen. Utbygging skal skje med vekt på fortetting, gjenbruk og omforming av eksisterande areal, framfor å ta i bruk nye naturareal. Store samanhengande jordbruksareal skal takast vare på.

Det skal leggjast vekt på **grøne kvalitetar** i utviklinga. Kommunen skal **bevare eksisterande friområde** og sikre at desse ikkje vert bygde ned som følgje av fortetting og transformasjon. Større samanhengande naturområde skal vernast mot oppsplitting, og urørt natur skal ikkje reduserast.

3

Kommunen skal forvalte areala på ein berekraftig måte. Fortetting skal skje i sentrumsområda, medan karbonrike areal som **skog og myr skal takast vare på**.

Transportutslepp skal reduserast med 60% innan 2030 gjennom eit betre kollektivtilbod, **meir effektiv varetransport** og god tilrettelegging for sykling og gåing. Samfunnet må tilpassast klimaendringane med meir ekstremvêr, havnivåstiging og handtere konsekvensane av dette.

Minst 30 % av areala skal vernast eller forvaltast for naturmangfald. Særleg viktig er det å **ta vare på samanhengande naturareal** og sikre grønne korridorar.

4

Ørsta kommune skal sikre eit **variert bustadtilbod i heile kommunen**, og legge til rette for gode bustadmiljø med grønne møteplassar og tilgang til tur- og friområde.

Kommunen skal legge til rette for spreidd busetnad i LNF-område, der det ikkje kjem i konflikt med landbruk, natur- eller friluftsinteresser. Spreidd busetnad skal bidra til å **opprethalde busetnad og aktivitet i bygdene**, samstundes som verdifulle jordbruks- og naturområde vert tekne vare på.

Etablering av spreidd busetnad skal skje langs etablert infrastruktur og ikkje vere til hinder for landbruket. Kulturminne og lokale særpreg skal takast vare på.

5

Sikker og **tilstrekkeleg vassforsyning** er ein føresetnad for ny utbygging i kommunen. Areal til utbyggingsføre mål skal leggjast der etablering og drift kan skje på ein forsvarleg måte, med avgrensa klimaavtrykk og **utan vesentleg skade på natur** og omgjevnader.

6

Kommunen skal sørge for **tilstrekkeleg næringsareal**, også sjønære areal. Lokalisering bør skje etter prinsippet rett verksemd på rett plass, tilpassa verksemdene sitt areal- og transportbehov.

Næringsareal skal utnyttast effektivt, og utvikling bør samlast der det gir grunnlag for samarbeid og vekst. Dette skal vurderast i eit regionalt perspektiv, og ikkje avgrensa til eigne kommunegrenser. **Nye næringsareal bør leggast langs eksisterande vegnett** og infrastruktur.

Næringsverksemd langs strandsona bør ta omsyn til viktige naturverdiar. Føresegner for detaljhandel i Ørsta er fastsette i områdeplanen for Ørsta sentrum.

Det skal vere høve til å etablere tilleggsverksemd i LNF-område. Dersom omfanget vert større enn det som er naturleg knytt til staden, skal verksemda flyttast til eigna næringsareal.

7

Kulturmiljø og kulturminne i Ørsta skal takast vare på som grunnleggande berebjelkar for **lokal identitet**, særpreg og tilhøyrse. Desse verdiane skal vegast tungt i all arealplanlegging og utvikling av tettstadane.

Samtidig skal kulturmiljø nyttast aktivt som ressurs i stadutviklinga, og bidra til å styrke Ørsta, Sæbø og Vartdal som **attraktive og levande tettstadar** for innbyggjarar, næringsliv og besøkande.

8

Universell utforming i arealplanlegginga handlar om å skape fysiske omgjevnader som er **tilgjengelege og bruksvenlege**. Dette bidreg til eit meir likestilt samfunn, der fleire kan delta og utvikle seg.

Gode og tilrettelagde omgjevnader kan motverke dei negative levekårstrendane og forsterke dei positive. Kommunen pliktar å følge FN-konvensjon for menneske med nedsett funksjonsevne (CRPD-konvensjonen).

For å **sikre at mangfaldet** kjem fram i planlegginga, bør både barn, eldre og personar med nedsett funksjonsevne bli involvert.

Forenkla kart over Ørsta som viser tettstadane, samferdselsårene, kjerneområde landbruk og Hjørundfjorden er markert med turisme.

